

Adam prije grijeha? Na to velim: Da Adam i nije sagriješio, ipak bi njegovi potomci bili mogli sagriješiti. A što onda? Tko da zadovolji za grijeh i isprosi oprost? I kako bi Božja pravednost udarila strašne kazne na grješnika! Ako sada po nesreći upadnemo u grijeh, imade-mo žrtvu, koja nam stječe oprostjenje za sve grijeh, koje ljudi mogu učiniti.

Daj, da mi otajstvom ove vode i vina: To je upravo otajstvo našeg spoja s Kristom; taj spoj nas pretvara i preinačuje u Krista; to je otajstvo jedinstva mističnog tijela²⁾.

»Da budemo dionici božanstva Onoga, koji se udostojao biti dionikom našega čovječanstva: ta zato je Bog postao čovjekom, da mi ljudi po spoju njegova čovječanstva postanemo božanski.

O divno otajstvo, otajstvo ove vode i vina! To je središnje otajstvo naše svete vjere, kompendij, jezgra kršćanstva.

E. Springer D. I.

²⁾ Armenci nijesu lijevali vodu u vino, a tome prigovara firentinski sabor (Decr. pro Arm.). Zašto nijesu lijevali? Binterim ovo navodi: »Sie glaubten als eifrige Anhänger des Monophysitismus, die Mischung des Wassers mit Wein oder zweier Substanzen in einem Kelche könnte ihrer Lehre über die Einheit der Natur entgegen sein. Die Einheit des Weines bedeutete nach ihrer mystischen Erklärung die Einheit der Natur in Christo« (l.c. s.52).

ENGLESKI KATOLICI I UNIVERSE U ENGLSKOJ.

Obratismo se ovom uglednom engleskom piscu, da nam objasni o odnošaju katolika prema državnim sveučilištima. On je to evo i učinio, pa mu ovdje od srca i zahvaljujemo. Ovaj se pisac rodio 25. V. 1879. u Londonu; porijetlom je Škot. Otac mu je guverner jedne pokrajine u Indiji. Studirao je u Oxfordu, gdje je odnio prve nagrade, koje doslije nije bio nitko drugi postigao. Bio je protestant i kao sveučilištarac je prešao u kat. Crkvu. 7. IX. 1897. je stupio u isusovački red. Sada je profesor na sveučilištu u Oxfordu. Mnoge je inteligentne liude obratio. Pisac je mnogih djela i vrstan organizator. Njegove su novele iz starog grčkog i rimskog svijeta velike vrijednosti: apologetski njegov roman »Jock, Jack and Corporal« (Jakov, Jakica i korporal) je vrlo raširen kao i učena djela o evanđelju sv. Ivana, o descendenciji i t. d. Napisao je životopise: Bensona (2 sveske), Platera, Vaughana. Uopće nema polja znanstvena, na kome se on nije s uspjehom ogledao. Prigodom euhar. kongresa (18—19. kolov. ove g. u Zagrebu) divismo se njegovoj svestranosti. — On nam piše:

Engleski katolici, potišteni kroz tri stoljeća, nijesu mogli ni misliti, da bi pohađali univerze. Univerza, u prvom redu ona u Cambridgu (naime u Engleskoj) ima zadaću, ne samo da izобрази intelektualni život, kao na Evropskom kontinentu, nego da odgoji čitava čovjeka estetički, artistički, socijalno, politički i t. d. a povrh svega da uzgoji značaj mladića. —

Kardinal Manning, obraćeni protestantski pastor dobro je poznavao pogibelji takova sveučilišta za katoličke mladiće te je strogo zabranio katolicima da pohađaju univerze u Oxfordu ili Cambridgu. Iz vlastitog iskustva znao je, da se tu odgaja bitno i jedino u protestantskom duhu. Malo iza kardinala Manninga nazad kojih 25 godina Leon XIII. naredio je engleskim biskupima, neka dozvole pohađanje univerze u Oxfordu i Cambridgu no uz uvjet, da dobiju tamo katolički odgoj. Očito je, da situacija nije bila u Rimu jasno predočena. No ipak od toga vremena katolici su počeli pohađati Oxford i Cambridge, a nedeljna propovjed u Crkvi sv. Alojzija u Oxfordu računala se kao »potpun katolički odgoj«. Dapače svi nijesu niti na propovjed dolazili. Istina apostazijâ nije bilo. Razlog je možda donekle u tom što se Englezi općenito za čisto teoretska pitanja malo zanimaju. Daci su se sastajali u Oxfordu i Cambridgu svake druge nedjelje, da se porazgovore o katoličkim interesima. Na druge univerze osim O. i C. išli su mladići iz skromnijih obitelji i to u velikom broju. Na tim sveučilištima su osnovali svoja društva uvijek pod vodstvom kojega svećenika, kao Marijine kongregacije. Tako na pr. u Glasgowu i Edenhroughu i Sheffieldu. U tim društvima njegovala se pobožnost, donekle i socijalni interesi. Općenito govoreći javne prilike nijesu katolike silile, da se više približe i organizuju, a osim toga ne smije se zaboraviti, da su Englezi individualiste i da ne vole organizaciju. Njihovoi čudi odgovara više solidarni i temeljit rad, ali individualni rad. Tako su bile prilike još prije nekoliko godina. Ja naprotiv osjećao sam s početka neki strah, osobito za napola izobražene, koji nijesu bez izobrazbe s jedne strane, niti su dovoljno izobraženi intelektualno s druge strane. Učenih katoličkih knjiga doduše je bilo kod nas dapače i na pretek, no nijesu bile prikladne osim za stručnjake. Za mladiće srednje izobrazbe jedva se što bilo našlo. Tada sam ja počeo sa časopisom »Interuniversity Magazin«, koji je izlazio triput na godinu i po tome časopisu se pronašlo, da ima šest puta više katolika na univerzama, nego što se općenito držalo. U Sheffieldu n. pr. rekli su: da ih ima 6, a bilo ih je 60. Na samoj univerzi u Glasgowu, koja je prema škotskim tradicijama sačuvala izrazito protestantski karakter, našlo se 6—7 katoličkih profesora. Trebalo je dakle sjediniti ove raštrkane sile i osnovati društva tamo, gdje ih nije bilo, a obodriti ona, koja su već postojala (za vrijeme rata prestala ili gotovo zamrla). A gdje nije bilo društva, tamo smo naše katoličke sile porazmjestili, katkada i uz neki otpor. Zatim smo sve Engl. univerze

ujedinili u jednu federaciju i napokon federaciju smo učlanili u internacionalnom Pax Romana. Sada svako sveučilišno društvo ima svoju potpunu autonomiju; no svako doprinosi svoticu za centralno vodstvo federacije, izvješćuje o svemu naš časopis, koji je organ federacije. Društva se svake godine sastaju preko delegata, kod nacionalnog kongresa ili kojeg drugog važnijeg sastanka, kao n. pr. »Semaine Sociale«, koju svake godine obdržaje »Catholic Sociale Guild«. To je sadašnje stanje naših sveučilišnih organizacija. Za budućnost imamo slijedeće nacрте, koji će biti donekle plodovi naše federacije:

1. Hoćemo da se popišu sve knjige zgodne za dake, o svim pitanjima koja zanimaju katol. đaka. Početak je već učinjen.

2. Hoćemo naći posebne propovjednike, koji će poći u sijelo univerze i držati propovjedi samo za katoličke dake ili za cijelu katoličku publiku univerzitetskih gradova.

3. Osnovati društva đaka gimnazijskih viših razreda (Secondary schools), koja bi se na kakav god način pripojila sveučilišnim društvima.

4. Osnovati društva za one mladiće i djevojke, koji su svršili srednje škole, a ne kane poći na univerzu.

5. Skupiti u društvo sve katoličke učitelje; ima naime katoličkih učitelja i učiteljica i na nekatoličkim školama, jer ne mogu svi biti zaposleni na katoličkim školama. Njih bi također nekako uključili u našu federaciju.

6. Osnovati potpore, da što više katoličkih mladića mogne poći na univerzu.

7. Osnovati »Bureau d'information«, po kojem bi našli katoličkim sveučilištarcima zgodne stanove i svršenim sveučilištarcima zgodnu službu.

8. Naći domove izvan Engleske za katolike Engleze, kada putuju izvan domovine, gdje bi mogli prenoćivati; a u Engleskoj za katolike iz drugih država, kada dođu k nama.

9. Pronaći sredstva, kako bi katolici poslije svršenih sveučilišnih nauka mogli nastaviti znanstveni rad u Engleskoj ili vani. To će se polučiti osnutkom »katoličkog Instituta« u Oxfordu. Stvar, čini se, nebi bila odviše teška. Katoličke zavode u Oxfordu već imaju na pr. Benediktinci i Isusovci (»Campion Hall«).

Ovi zavodi (Hall) su prema zakonu, koji je nedavno izglasan integralni dijelovi Oxfordske univerze. Slične zavode će skoro osnovati Dominikanci Kapucini i svjetovni svećenici. Ja sam već više godina predavao na univerzi o klasičkom rimskom dobu i filologiji. Slijedeće godine ću predavati o bogoslovskim predmetima. Tako napokon opet ulazimo u samu našu prastaru univerzu. Zato niti želimo, da bi stvorili posebnu katol. univerzu, koja bi konkurirala Oxfordu niti bi se tomu mogli nadati.

Ciril Martindale D. I.